

Informe de Joan Comorera a la Primera Conferència Nacional del PSUC. 23 de juliol de 1937.

Publicat a *Treball*, 25 de juliol de 1937

Un any de guerra d'independència nacional, un any de revolució popular, un any d'experiències vitals del nostre jove i ja gloriós partit. Sota aquest triple signe es reuneix la I Conferència Nacional del Partit Socialista Unificat de Catalunya.

Comprovem avui la justesa de la nostra línia política, forjada de manera magistral l'endemà mateix del 19 de juliol.

Uns quants companys vàrem prendre la responsabilitat de precipitar la unificació dels quatre partits, prescindint de normes, d'estatuts, de precedents; enduts per la visió exacta del que havia començat. Vàrem comprendre que no estàvem en presència d'un *pronunciamiento* més. Vàrem comprendre que érem objecte i cobejança del feixisme internacional, esperonador de les castes feudals espanyoles, suvencionador dels generals traïdors a la seva pàtria. Vàrem comprendre que els trets del 19 de juliol eren l'inici de la tragèdia més terrible, més dura i perillosa que mai hagués viscut el poble espanyol. I vàrem copsar tot seguit el que seria i hauria d'ésser Catalunya en la guerra i la revolució: llast primer, de la República; factor decisiu, després de la victòria de tenir la fortuna de reeixir en la nostra comesa.

En començar la guerra, Catalunya era un camp obert als experiments negatius de l'anarquisme i a la trista eixorquesa de certs demagogs. Sense experiència marxista, sense un fort instrument sindical forjat en l'enclusa marxista, Catalunya oferia, en el conjunt de la República, la imatge d'un cos desvalgut, d'un cos sense ànima, sotmès a totes les contradiccions, a totes les febleses, a totes les angoixes de nul·la fecunditat, a un accelerat procés de descomposició interna. Era arribada l'hora del recobriment categòric de la seva personalitat històrica o de la seva liquidació definitiva i amb vilipendi.

Calia, doncs, crear sobre la marxa, esmerçant coratge, no estalviant energies, posant a prova la intel·ligència possible de tots, un moviment marxista, prou

extens i prou sòlid, per contenir el procés de descomposició galopant i per esdevenir la columna vertebral d'una Catalunya nova sortida de les boires sentimentals de la demagògia republicana i del malson de l'anarquisme tradicional.

Ho hem aconseguit.

I és bo i plaent recordar ara que hem arribat a un cim, la trajectòria meravellosa d'aquest any que fineix. Recordem com la nostra veu, com els nostres manifestos, com la nostra premsa, com les nostres consignes, com tots els nostres actes han planat damunt del nostre dissortat país, desvetllant sentiments que semblava que no existien, congriant esperances que semblaven folles, arreplegant voluntats substantivament revolucionàries, provocant arreu una reacció profunda i incontenible contra el desgavell i la irresponsabilitat, contra el gangsterisme i l'impunisme, els valents de cantonada i la fauna dels incontrolats, fonamentant el vigorós redreçament de l'antifeixisme català.

(...)

Catalunya no és ja el llast de la República.

Catalunya no és ja el camp obert on cavalcava sense control el faisme negatiu i l'eixorca demagògia de certs republicans. «Catalunya, en l'esforç magnífic d'un any de dolors i de revetlla pseudo-revolucionària, s'ha donat un pensament marxista. Catalunya ha trobat el seu camí i el segueix a pas ferm, envers la victòria antifeixista, envers la construcció revolucionària d'un món nou de major justícia, progrés i felicitat.»

La Primera Conferència Nacional del nostre Partit, comprova els resultats del primer any de guerra d'independència nacional, de revolució popular, d'experiència del moviment marxista unificat, i es disposa a construir la nova etapa.

Aquesta conferència no és una parada en el camí de la victòria, no és un acte de commemoració de fets i d'èxits passats. Aquesta Conferència és una rotunda afirmació de lluita sobre la marxa, en plena guerra i revolució; el recolliment de totes les nostres energies i facultats per treure les ensenyances positives de les

experiències viscudes. Aquesta Conferència és un acte afirmatiu, car es prendran acords decisius que seran plenament realitzats.

La I Conferència Nacional del PSU de C no és un fet és dels que puguin haver-hi a Catalunya. És un esdeveniment històric de primera força, esperat i desitjat per l'antifeixisme català. És una aportació importantíssima a la lluita del nostre proletariat i del nostre poble contra el feixisme, un factor decisiu per obtenir la victòria sobre el feixisme i per consolidar la revolució popular, per precipitar la unitat del proletariat i enfortir el Front Popular Antifeixista.

Anem a construir, companys delegats, la nova política de Catalunya en l'etapa suara començada, etapa de la victòria i de la consolidació revolucionària.

Balanç d'un any de guerra, de revolució i de lluita per la consolidació del Front Popular.

Abans, però de parlar-vos de les noves tasques, caldrà fer el balanç d'aquest primer any de guerra, de revolució i de lluita per la consolidació del Front Popular. Balanç internacional, balanç interior.

Al camp internacional.

Una interpretació lleugera de la política internacional ens portaria a conclusions injustes, perilloses. Alguns companys anarquistes, polemitzen amb nosaltres, afirmen que en camp internacional la nostra lluita ja està perduda, que seria millor no pensar-hi més i que, per consegüent, no tenim per què renunciar al llenguatge catastròfic ni als fets catastròfics, substantivament negatius, de no haver-se produït els quals, la guerra, ja la tindriem guanyada. ¿És justa la posició anarquista? El raonament anarquista és petit-burgès. Els anarquistes s'han dit: França, el país de la gran Revolució, la pàtria de la divina trilogia «llibertat, igualtat, fraternitat», no ajudant-nos, traeix la seva gloriosa tradició. És la reflexió predilecta, per no dir única, dels republicans d'esquerra. Uns i altres es paguen amb grans paraules. La literatura heroica juga en ells el paper de les realitats concretes. I si la realitat no es correspon a la literatura, i gairebé mai no hi correspon, anarquistes i republicans es desesperen i prenen actituds de derrota: aquells llançant-se més a fons pel camí dels actes inconnexos, irreflexius, aquests renunciant a la lluita o acceptant resignadament una sort que, tanmateix, els espaordeix.

No podem nosaltres raonar d'aquesta manera, ni reaccionar històricament.

És clar que des del punt de vista ètic, la reacció hauria de tenir tons de ferotge exaltació. Heus ací que avions alemanys i italians, que canons i tancs, fusells i metralladores alemanys i italians, veritables exèrcits de Hitler i de Mussolini, destrossen ciutats obertes, assassinen milers de vells, dones i criatures, ocupen i roben la terra espanyola. Heus ací que Alemany bombardeja Almeria i que els italians enfonsen els nostres vaixells mercants... Crims sobre crims. Violació integral del dret de gents, de tots els drets humans. Burles ignominioses als pactes i acords de la Societat de Nacions... I els Governos de les nacions democràtiques no reaccionen i continuen discutint en el Comitè de no intervenció amb els representants del feixisme internacional tot i sabent que a l'hora dels discursos continuen Hitler i Mussolini la seva tasca traïdora de destrucció del nostre país i de xantatge internacional. No pot donar-se, evidentment, una major monstruositat moral.

Però companys, la política internacional dels països capitalistes, democràtics o feixistes, no és determinada per principis morals. La política internacional no és un afer sentimental.

En règim capitalista, els actes, les decisions no són deguts a raons ideals, sinó a un fred càlcul d'interessos. I la política internacional capitalista és la resultant d'una relació de forces que estableixen en cada cas els mateixos grups capitalistes competidors. Principi elemental que els anarquistes no han acceptat i que els republicans no comprenen. Uns i altres segueixen enlluernats per la literatura heroica. D'aquest principi elemental, n'ha sortit la nostra línia política internacional, i, per això, hem dit a cada moment la paraula útil, hem llançat la consigna justa.

(...)

En el camp econòmic-social.

En els últims temps se'ns ha titllat de contrarevolucionaris, se'ns ha dit que la revolució estava morta, que s'ha ofegat la revolució, que es vol anar resoltament o que es vol tornar resoltament al 19 de juliol. Aquesta crítica, és justa? Respon a fets coneguts? ¿És que és possible una contrarevolució? Naturalment, no falta gent, sobretot en els rengles dels nostres aliats, que

somnien desperts. Entre ells n'hi ha que desitgen tornar enrere, que voldrien que res no hagués passat del 19 de juliol ençà. És gent que s'ha lliurat a un joc que ells suposen el joc bèl·lic, que és innocent, i a la vegada, és anticatalà; el joc maquiavèl·lic de tolerar més els excessos dels incontrolats, que d'admetre el pensament constructiu dels marxistes. Pensen, en la seva ingenuïtat, que res no ha canviat fonamentalment en el nostre país, mentre no es creï el nou dret econòmic, i tot el seu esforç va dirigit a evitar, a impedir, que es vagi creant el nou dret econòmic. En la intimitat critiquen i ploren pels excessos que es puguin haver comès i pel desordre actual de la nostra economia. Afirmen que, de durar un temps més aquest desgavell actual, sense un pensament constructiu, la catàstrofe econòmica no la podrem evitar. Però, així i tot, prefereixen la perspectiva de la catàstrofe econòmica a un canvi a fons en l'ordenació jurídica de la vida econòmica del nostre país. Perquè no perden la il·lusió d'un retorn, i, vistes les coses superficialment, és evident que no els manca alguna raó. Perquè imagineu-vos ara que aquest retorn fos possible, que tot tornés al 19 de juliol, i veuríem un espectacle extraordinari. Veuríem llargues cues de burgesos que es dirigeixen cada un a la seva antiga fàbrica, que entrarien tranquil·lament en la seva antiga fàbrica, que anirien al seu despatx, que s'asseurién davant la mateixa taula que abans tenien, i que res no hauria canviat, perquè àdhuc trobarien intacte el seu nom de guerra, el seu nom comercial tot el que ells tenien per defensar els seus privilegis.

Però la realitat és una altra. Sobre aquest tema hem d'ésser clars i categòrics i a aquests ingenus que es pensen que amb jocs malabars, o que amb maquiavel·lismes infantils es pot aturar la marxa de la vida i es poden obrir les condicions de retorn a coses mortes, els hem de dir que el 19 de juliol va morir definitivament una cosa i que ningú no podrà fer-la tornar a néixer; que el retorn de la vella ordenació econòmica és totalment impossible; que el retorn de les cases, de les terres, de les fàbriques als antics propietaris als antics paràsits és totalment impossible. Que el 19 de juliol va morir un món, més íntegrament o menys íntegrament, però morí, i que serà inútil que ningú s'esforci per ressuscitar-lo, perquè davant d'ell trobarà no solament el Partit Socialista Unificat, la Unió General de Treballadors, la Unió de Rabassaires, sinó la immensa majoria de tot el poble antifeixista de Catalunya, que veuria, en un

acte d'aquesta naturalesa, una acció, i una realitat feixista, disfressada externament i públicament de revolucionarisme.

(...) Dèiem, companys, que el fet de la sortida dels Governos de Catalunya i de la República de les dues centrals sindicals, potser havia accentuat més aquesta tendència dels ingenus maquiavèl·lics al retorn impossible. És un error per a aquells qui és groller de visió, perquè no ha comprès que és precisament ara que els incontrolats no governen, que es consolida la revolució.

Pel seu origen, la guerra és una profunda revolució. D'acord amb Lenin, afirmem que la nostra guerra és progressiva, i com va dir Stalin, la nostra guerra és l'afer de tota la humanitat avançada i progressiva. Provocaren la guerra les podrides castes espanyoles, la clerecia, els terratinents, l'aristocràcia, la grossa burgesia, els militars, freturosos de venjança contra un poble lliure que els havia vençut el 16 de febrer. Les podrides castes espanyoles, impotents elles mateixes de vèncer el lliure poble espanyol, demanaren l'ajut de Hitler i de Mussolini, a canvi dels mercenaris, del manteniment dels seus privilegis tradicionals i de conservar una aparença de poder polític, han lliurat la riquesa i la independència del nostre país.

I és en virtut del caràcter d'aquesta guerra que el poble espanyol, que els treballadors i pagesos d'Espanya han respost revolucionàriament a l'agressió dels feixisme interior i internacional. No és pas per casualitat que el mateix 19 de juliol va començar la Revolució. Era ja el final d'un procés. Aquesta resposta fulminant, revolucionària, del poble espanyol a l'agressió militar, no es va produir el 14 d'abril del 1931; no es va produir el 10 d'agost de 1932; no es va produir pel mes d'octubre del 1933; no es va produir tampoc el 6 d'octubre del 1934, si bé aleshores, la trajectòria ja estava fixada. Era ja el final d'un procés i pel mateix caràcter de l'aixecament, de manera intuïtiva, la classe treballadora i pagesa de Catalunya va respondre revolucionàriament a l'agressió feixista internacional.

Així, alhora que pels carrers de Barcelona i a Madrid eren derrotats els oficials sublevats i alhora que la gran burgesia, complicada en la preparació del cop militar i del desfermament de la guerra civil. Fugia, la que podia, a l'estranger i, altres, al camp facciós, alhora, dic, les fàbriques i les empreses passaren a mans dels treballadors, a mans dels treballadors i no de la classe treballadora;

val la pena que retingueu el matís, perquè és fonamental: la Banca controlada pels treballadors, els usurers, els paràsits, els terratinents, ja no existeixen i els fruits de la terra han passat a mans de la pagesia. Ha estat suprimida la renda, i concretament a Catalunya, ja són record històric les variades formes de contracte d'explotació de la terra, que asseguraven als propietaris paràsits una vida fàcil i que imposaven a tots els nostres treballadors condicions molt dures de vida.

El vell exèrcit i la guàrdia civil, instruments cecs i inhumans de les castes podrides espanyoles, ja han estat anihilats i substituïts pel gloriós Exèrcit Popular Regular, format per centenars de milers d'obrers i pagesos conscients manat per milers i milers d'oficials, uns d'ells, gloriosos i estimats, sortits dels antics rengles professionals, i altres forjats en les pròpies trinxeres de la llibertat, carn de la carn del nou exèrcit.

Substituïda la guàrdia civil per un nou cos de seguretat, nodrit tot ell per treballadors autèntics, sortits de les trinxeres de primera línia, on anaren obeint el seu primer impuls revolucionari i que són el terror no pas dels autèntics revolucionaris, sinó que són el terror dels incontrolats, de la cinquena columna, dels feixistes, dels trosquistes, de tots aquells que volen convertir la revolució en afer de gangsterisme.

I els treballadors, ultra tenir en les seves mans els instruments de producció han guanyat les seves llibertats polítiques i si bé materialment, a causa de la crisi, de la guerra i de la pròpia revolució, i molt sovint a causa de la desorientació econòmica deguda a la manca de principis d'aquells que des del començament donaren el guiatge, no han pogut arribar encara a aconseguir un gran benestar, i si aquest benestar, mentre duri la guerra i la revolució no pot arribar a un límit apreciable, hem d'afirmar que la classe treballadora ha creat ja les condicions objectives de la seva futura emancipació integral.

La pagesia a Catalunya n'ha sortit extraordinàriament beneficiada. Econòmicament està alliberada. No es tracta ja de les velles lluites, de l'antiga llei dels contractes de conreu; això és història vella i passada i avui insignificant. Perquè avui ja la pagesia no ha actuat com l'any 1934, no hi ha les relacions que hi havia entre propietat i rabassaire, sinó que senzillament ha apartat el propietari i pot gaudir íntegrament dels fruits del seu propi treball.

(...)

Ha triomfat la nostra línia política.

A grans trets aquest és el balanç d'un any de guerra d'independència nacional, de revolució popular, d'experiència del moviment marxista unificat. Aquest és un balanç positiu que ha de determinar per a la seva línia general la nostra línia immediata en l'etapa que ara comença.

Per les seves característiques hem de sostenir que, com a resum d'aquest balanç d'un any, de lluita, ha triomfat la línia política del nostre partit; i haver triomfat la línia política del nostre partit vol dir que han fracassat els escissionistes de la classe obrera, els detractors del Front Popular, els agents trosquistes del POUM, organització que s'ha transformat en el curs d'aquest any en una agència feixista, en niu d'espies i provocadors a sou de Hitler i de Mussolini.

Ha triomfat la nostra línia política de cara a la guerra i de cara als treballadors i ha fracassat la política d'aquells que volent separar artificialment la guerra de la revolució varen anteposar a aquesta guerra una pseudorevolució. Ha triomfat la nostra política d'ordre antifeixista i revolucionari i ha fracassat la política dels incontrolats, dels agents trosquistes ofegats en la sang de les ignominioses jornades de maig.

(...)

Política militar.

El Partit ha treballat intensament per la creació de l'Exèrcit Popular Regular; durant deu mesos de lluita intensíssima i perillosa, el Partit mai no ha oblidat que la consigna central del seu treball era la creació de l'Exèrcit Popular Regular. Hem suportat en el curs d'aquesta lluita per la creació de l'Exèrcit Popular Regular molts atacs i molts greuges. Se'ns ha acusat de voler un Exèrcit mercenari, vell estil, per por, per odi a la ideologia de les Milícies. Quan afirmàvem que davant d'un exèrcit ha d'haver-hi un altre exèrcit, se'ns ha qualificat de contrarevolucionaris. Quan nosaltres afirmàvem que les velles milícies, massa desorganitzades, no podien guanyar la guerra, se'ns qualificava, fins i tot, de traïdors. Quan nosaltres demanàvem la creació urgent

de les reserves a Catalunya, se'ns preguntava on eren les armes. I el bo del cas és que ho preguntaven aquells que les tenien.

Quan vàrem aconseguir, en Consell, en lluita bastant homèrica, el primer decret de mobilització, un sector el va fer fracassar, coaccionant per pobles i ciutats els mobilitzats. No és tan lluny, que vosaltres no ho recordeu.

La nostra línia, però, era tan justa, que guanyà la gran massa. I aquesta consigna de creació de l' Exèrcit Popular Regular va ésser aviat aspiració màxima de la classe treballadora. I la classe treballadora va manifestar-ho de manera inequívoca prenent part en la grandiosa manifestació militar organitzada pel nostre partit. Pro Exèrcit Popular Regular, a Barcelona i a totes les capitals de comarca. I ara, l' Exèrcit Popular Regular és ja una gloriosa realitat. Per la virtut de la seva presència, els fronts –àdhuc els més malaurats– van canviant de fesomia. Al Centre, l'Exèrcit Popular forjat directament en la defensa de Madrid, sap ja atacar i maniobrar i guanyar victòries com les de Guadalajara i Brunete. (...)

El ritme militar a Catalunya.

Quant a Catalunya, hem de dir que el ritme de l'activat no és satisfactori. La transformació necessària del front d'Aragó no segueix el ritme ni les necessitats d'altres fronts.

L'Exèrcit de l'Est ha d'ésser un Exèrcit dinàmic, un Exèrcit que surti de les trinxeres construïdes per les velles milícies, per avançar en les terres de l'enemic. Un Exèrcit de disciplina autèntica, on no hi hagi un sol Estat Major que tingui més de Comitè que d'Estat Major. Un exèrcit que no discuteixi les ordres; un Exèrcit que respongui i compleixi les ordres del comandament.

La mobilització s'ha fet amb un ritme excessivament lent. No és fins avui que ha començar a incorporar-se la lleva del 1931, que ja fa temps que lluita a altres fronts d'Espanya.

Per tant, cal canviar el ritme de treball, el ritme de totes les nostres activitats, per tal que Catalunya, en un esforç magnífic, acompleixi tots els seus deutes. Agradi o no agradi a qui sigui.

Nosaltres estimem Catalunya. I per això afirmem que Catalunya no ha fet encara el que pot i ha de fer. I la qüestió de la reivindicació històrica de Catalunya, no és un joc de paraules ni matèria d'especulació política de petits comitès, sinó que la reivindicació de Catalunya està fonamentada en la seva aportació efectiva a la lluita comuna. I si Catalunya no realitza aquesta aportació efectiva a la lluita comuna per més jocs de paraules que nosaltres fem sobre Catalunya i la seva història i per més que fem en relació amb el seu cel bonic i la seva terra esplèndida, Catalunya restaria deshonrada. Tota la nostra reivindicació té per fonament el treball efectiu de Catalunya; i si nosaltres assolim –com anem aconseguint– que Catalunya, pesi a qui pesi, accomplixi estrictament tots els seus deures, aleshores si que Catalunya s'haurà reivindicat davant d'ella mateixa, davant dels pobles d'Espanya i davant de la democràcia internacional.

Una potent indústria de guerra.

Volem un Exèrcit de qualitat! I per comptar amb un Exèrcit de qualitat necessitem una potent indústria de guerra. Mentre l'Exèrcit Popular de la República hagi de dependre gairebé exclusivament de l'armament de la importació, l'Exèrcit del Poble difícilment arribarà a ésser un Exèrcit de qualitat. Requereix, doncs, fonamentalment, una pròpia indústria de guerra. És aquesta una vella cançó del nostre Partit, i quan nosaltres hem parlat tan insistentment de la indústria de guerra, és que efectivament, hi ha possibilitats de muntar a Catalunya una poderosa indústria de guerra. Però per poder assolir aquest ideal hem d'enfocar les nostres activitats a coses concretes. I és que la indústria de guerra a Catalunya no és una obra sindical; no és un afer de competència sindical; la indústria de guerra a Catalunya ha de treballar, no per produir per a la rera guarda, sinó per al front. No pot haver-hi a Catalunya una veritable indústria de guerra mentre aquesta producció de guerra –producció d'UGT i CNT– pugui servir per assassinar un dia companys de guerra o de partit.

Cal una indústria de guerra centralitzada, que produeixi segons un pla preestablert i no a caprici de qualsevol indocumentat... Ja ho coneixeu.

L'organització de les indústries de guerra no és un afer d'especulació nacionalista. Hem de produir allò que necessita l'Exèrcit Popular i allò que demanen els fronts.

Va haver-hi un temps que nosaltres combatíem la tendència de crear un Exèrcit particularista. I aquell Exèrcit particularista, màxima definició del màxim possible separatisme, no era de tipus catalanista, sinó dels no catalanistes, dels anarquistes. I vam combatre igualment la política funesta de considerar el front d'Aragó com un front deslligat dels altres fronts de la República.

Jo no sé si ho recordareu; però quan es parlava de política militar, per voluntat dels que dirigien la política militar de Catalunya, que eren els amics de la FAI, es veia Catalunya sempre a part. Per consegüent, val la pena de procurar, per tots els mitjans, que aquest període ja passat, no torni i no reincidim en matèries d'indústria de guerra en el camí que hem seguit fins ara, perquè l'organització de les indústries de guerra a Catalunya no pot considerar-se com una qüestió d'organització nacionalista. Les indústries de guerra no són un afer particular de Catalunya. La política militar és una; el front de batalla és únic; l'Exèrcit Popular és únic; i la producció de guerra ha de tenir, certament una unitat. La indústria de guerra a Catalunya ha de produir segons un pla establert pel Govern de la República que previngui totes les necessitats i totes les possibilitats. I fóra un suïcidi insistir en la política de creure que el Govern de Catalunya coneix totes les exigències del front, dels fronts de tot Espanya, o creure que únicament s'havia de preocupar del front d'Aragó.

La direcció de les indústries de guerra ha de dependre del Govern de la República, que és el que té la màxima direcció i la màxima autoritat i la màxima responsabilitat i al qual, per consegüent, hem de donar tots, si volem obrar legalment, les màximes facilitats ⁽¹⁾. És clar que en l'organisme director de les indústries de guerra de Catalunya, encara que aquest sigui un organisme oficial dependent directament del Govern de la República, no pot eliminar-se la

---

⁽¹⁾ Arran dels fets de maig, la Generalitat ha perdut les atribucions de Defensa i Governació, que són assumides pel Govern de la República. El mes de juny de 1937, el Govern de la República creà la Sotssecretaria d'Armament i Municions, que competirà amb la Comissió d'Indústries de Guerra de la Generalitat pel control d'aquestes indústries. Finalment, pel Decret de l'11 d'agost de 1938, les indústries de guerra seran expropiades pel govern de la República i passaran a dependre de la Sotssecretaria d'Armament del Ministeri de Defensa. Nota de l'edició.

Generalitat, perquè la Generalitat, encara que volguéssim, no podria desentendre's d'una de les activitats més fonamentals del nostre país.

Existeixen, doncs, les condicions necessàries per reorganitzar a fons la comissió de guerra; i aquesta reorganització exigeix especialització, disciplina, pla de producció, règim, saber de primeres matèries, responsabilitat per la quantitat i la qualitat de la producció, direcció superior única, direcció tècnica, no de Comitè en les fàbriques. En primer terme caldrà, doncs, centralitzar les indústries de guerra, i militaritzar les fàbriques i militaritzar el transport, que és en les condicions actuals l'espina dorsal del sistema i convertir en un els punts que avui s'imposen a Catalunya: regularitzar el funcionament i producció de les fàbriques, foragitant els emboscats i substituir-los per dones. Treball metòdic que converteixi Catalunya en un proveïdor autèntic –no literari– i segur –no insegur– de l'Exèrcit Popular Regular.

(...)

Un aparell de Govern popular.

El Partit Socialista Unificat, els seus homes en el Govern de la Generalitat han començat ja la lluita per la creació d'un aparell de Govern popular, un aparell barat, eficient, honrat, net d'enemics i d'emboscats. En els departaments que dirigeixen homes del Partit s'han pres ja les primeres mesures contra els emboscats, i, amb la creació de l'oficina de reclamacions per atendre les queixes i denúncies i examinar-les i prendre les mesures adients sense burocratisme, contra les males pràctiques i corrupcions burocràtiques, s'han minvat les despeses a límits raonables. Aquesta activitat, però no és més que l'inici d'una política.

Cal anar decididament a la creació d'aquest aparell de govern que necessita el nostre poble per guanyar la guerra i consolidar i estendre les conquestes de la revolució.

¿Quina ha d'ésser la funció dels ajuntaments en el nou ordre de la vida econòmica del país?

Els Ajuntament, en l'antic règim eren uns camps de lluita contra la reacció, trinxeres de la lluita per les llibertats nacionals i democràtiques, contra

l'opressió i obscurantisme del Govern Central. D'aquesta concepció de la vida municipal va néixer el 12 d'abril de 1931.

La situació ha canviat. Tenim ara Govern de Front Popular a Espanya i a Catalunya. En la nova situació la funció dels Ajuntaments no és la d'organitzar la lluita contra el Govern Central o contra els Governes esquirols, àdhuc bienni negre de Catalunya. La funció actual dels Ajuntaments és de lleial i constructiva col·laboració amb els Governes de la República i de la Generalitat, per guanyar la guerra i consolidar la revolució.

La preocupació essencial dels Ajuntaments ha d'ésser organitzar el treball de cara a la guerra, de cara als treballadors. Construir refugis, convertir el territori municipal, on digui i com digui l'alt comandament, en una zona fortificada. Col·laborar amb les autoritats militars en la mobilització de les lleves, en la lluita per descobrir i sancionar els emboscats, en el bon encasernament i proveïments de la tropa, en la preparació de les condicions necessàries a la instrucció militar de la tropa i a la preparació intensiva pre-militar de la joventut i de les lleves que segueixen en ordre a les cridades. Portar a terme una política de sanitat amb les mesures profilàctiques adients per evitar les malalties contagioses, natural conseqüència de la guerra, una política de sanejament de les barriades obreres, de les zones urbanes infeccioses i, en general, dels barris habitats pels companys més pobres. Han d'organitzar el proveïment de la població i el repartiment de queviures de cara als treballadors, en primer terme, els treballadors de les indústries de guerra.

(...)

La incorporació de les dones i de la joventut a la vida política, econòmica i social del nostre país.

En el conjunt social de Catalunya s'observa una falla molt greu; és un moviment d'homes, puix que les dones encara no hi ha intervingut, i això és greu. Dels 260.000 proletaris de la indústria tèxtil i fabril, 150.000 són dones. Aquesta enorme massa de dones està ara en els sindicats, però com a massa passiva, simple massa de cotitzants.

¿Quantes d'aquestes dones lluiten en els rengles del nostre partit, partit dirigent de la classe obrera i de la revolució? Ben poques, en relació a la quantitat.

¿Quantes d'aquestes dones, quantes teixidores trobaríem en els comitès directius dels sindicats, en els comitès d'empresa i de control, en l'aparell governamental, en els comitès d'empresa i de control, en l'aparell governamental, en les institucions socials nascudes de la guerra o existents abans de la guerra? ¿Quantes dones ocupen llocs de responsabilitat en la vida econòmica, social i política del nostre país? Una minoria de dones, petita en relació al nombre, minoria heroica, abnegada, treballa en els nostres rengles, en institucions socials de guerra i ha desenvolupat iniciatives i creat organismes que prestin grans serveis als soldats, a les vídues dels combatents, als orfes, als refugiats. Però aquesta minoria és impotent per resoldre en mínima part els problemes de la guerra –i més ara amb la mobilització de les lleves– i per determinar, definitivament la incorporació de la massa a la vida col·lectiva. I si mirem el camp, quina és la visió? Pràcticament totes les dones pageses col·laboren en el treball agrícola i més ara que la mobilització s'emporta els minyons. ¿I quantes dones pageses trobaríem als Ajuntaments, a la direcció del sindicat, de les cooperatives de la Unió de Rabassaires, de la Federació de Treballadors de la Terra, dels radis del nostre partit?

Amb la mobilització de les lleves, amb la ràpida creació del nostre potent, gloriós i heroic Exèrcit Popular Regular, la incorporació de les dones en grans masses a les indústries de guerra, a la indústria en general, al treball agrícola, augmentarà enormement de volum. I el problema de la seva participació en la vida col·lectiva, adquirirà una importància extremada.

Cal, doncs, que el partit es disposi a treballar intensament per elevar sistemàticament la qualificació de les dones en el treball i en el partit i els sindicats i cooperatives, per portar les més entusiastes, les millors i les més capacitades, als llocs de responsabilitat. Cal anar a l'organització de menjadors col·lectius, guarderies d'infants, per permetre a les grans masses femenines un treball útil a la col·lectivitat, a tot el pobre, aprenentatge fecund per a la pròpia capacitació.

Hem de reconèixer, companys, que el nostre treball ha estat summament defectuós, malgrat la voluntat intel·ligent i abnegada de la Comissió Femenina del partit i ens hem de proposar les rectificacions necessàries per tal incorporació de les dones i els joves a la vida econòmica, social i política del

país, l'elevació de les dones i dels millors exponents de la nostra heroica joventut als llocs de comandament en l'economia, l'Exèrcit, en l'aparell de govern, sigui ràpidament una formidable realitat.

La preocupació per la cultura.

De sempre la guerra ha estat la primera preocupació del partit. Malgrat això, estem obligats a tenir una visió integral del nostre país i de totes les activitats que directament o indirecta estan lligades a la guerra i a la revolució popular. El partit ha d'ésser sensible a totes les exigències del país i ha de donar-se una clara política cultural. S'ha de preocupar i esforçar-se per portar als seus rengles els homes de la cultura, de la intel·ligència, els tècnics i treballar amb ells per desenvolupar una obra cultural popular, d'educació dels nostres joves, dels treballadors, dels nostres heroics soldats.

La preocupació del partit per la cultura ha d'ésser una conseqüència natural de la nostra màxima preocupació per la guerra, car l'elevació del nivell cultural del nostre poble, el treball polític profund del Front Popular en l'Exèrcit, l'enfortiment de la tasca dels comissaris, la creació de llars del soldat, de cases del combatent, la transformació dels programes de les escoles de primer i segon ensenyament segons els ideals pels quals lluita el nostre poble, la formació en gran escala d'obriers qualificats i de nous tècnics, són necessitats de guerra i alhora necessitats que ens planteja la revolució popular.

Per això el nostre partit ajuda per tots els mitjans al seu abast l'obra de renovació cultural i lluita perquè la cultura i els seus representants honrats, representants de la cultura, de la literatura, de l'art, ocupin llocs d'honor i de responsabilitat en el nostre país. Per això el nostre partit ha salvat les obres d'art dels criminals bombardeigs del feixisme internacional i ha impulsat enormement el treball d'organització cultural i de transformació dels centres d'ensenyament, per l'acció constant dels nostres camarades. Colomer, a l'ajuntament de Barcelona, i Jesús Hernández al ministeri d'Instrucció Pública.

En la nova etapa, però, el partit ha de posar en primer pla el problema dels tècnics. Tenim avui a les nostres mans l'endegament econòmic del nostre país i la manca de tècnics elementals, mitjans i superiors ens causa grosses dificultats. Hem de superar-les mitjançant un pla meditat d'unificació de les

escoles professionals que faci possible la incorporació en massa i ràpida de milers i milers dels nostres intel·ligents obrers a l'estudi de la tècnica i a la direcció de la nostra indústria.

Catalunya en la guerra i en la revolució.

No podem deixar de parlar d'un problema avui pendent: posició del partit davant del problema relacionat amb Catalunya. Jo no sé si us haureu fixat en una cosa: que ja tornen a estar entre nosaltres els especuladors del nacionalisme. Els coneixem bé. Els mateixos que per les seves febleses, per les seves claudicacions, feren possible la caiguda del prestigi de Catalunya davant els altres pobles hispànics i d'Europa democràtica, s'estripen ara els vestits, esgoten les centres del dolor i de l'horror i ploriquegen: Oh, l'Ordre Públic! Oh, l'Exèrcit! Oh, l'Estatut!... i tornem a sentir frases de condemnaió, de fulminació d'un centralisme que no existeix i que d'existir seríem els primers a combatre.

Què ha passat, companys?

Ha passat que ara comencem a tenir Ordre Públic, antifeixista, revolucionari; un exèrcit que reivindicarà aviat Catalunya davant els malaurats aragonesos, als quals ha fet empassar el *comunismo libertario* en nom de Catalunya, que també va sofrir-lo, i els combatents de tots els fronts.

Nosaltres no som centralistes. Afirmem que l'Estat central havia de prendre l'Ordre Públic vetllant per la victòria comuna. Afirmem que l'Estat havia de reprendre l'organització militar, perquè les necessitats supremes de la guerra, ja excessivament pertorbada i allargada per un sabotatge de 10 mesos, ho exigien.

Nosaltres admetem i defensem, però el principi d'autodeterminació. Amb Marx i Lenin, sostenim que els treballadors d'un país que esclavitzi, encara que sigui mínimament, un altre país no poden ésser lliures. Afirmem, per tant, la personalitat nacional de Catalunya i defensem les seves llibertats.

En la situació actual, la millor política nacional, l'única política nacional, és la revaloració de Catalunya en la guerra, reorganitzant la seva indústria, mobilitzant l'agricultura, tots els recursos materials i humans per assegurar-se

la prominència que li correspon en la lluita comuna de tots els pobles hispànics contra el feixisme internacional.

El dret del poble català a disposar de si mateix pot ésser únicament assegurat amb la victòria sobre el feixisme internacional, per l'aixafament de les forces reaccionàries, per l'alliberament total del territori espanyol, dels invasors estrangers. El partit preconitza una política de redreçament de Catalunya en tots els terrenys. És una política que harmonitza els interessos del poble català amb els de tots els pobles hispànics. És la política més catalana que pot existir. I, al mateix temps, és una política internacionalista car beneficia la lluita contra el feixisme internacional, mentre que la política dels incontrolats, de la disbauxa financera, del desgavell industrial, de les coaccions contra els pagesos, del desordre i de l'impunisme a la reraguarda, la política que ha afeblit l'esforç de Catalunya en la guerra, que ha permès als agents trosquistes, feixistes i els incontrolats, organitzar l'aixecament contrarevolucionari de maig, era i és una política profundament anticatalana, una política que les masses treballadores de Catalunya, d'Espanya, del món sencer han condemnat severament.

Què era i què és el partit.

Les tasques interiors del partit.

En un any de vida i de lluita abnegada en defensa dels interessos del proletariat i del poble, el Partit Socialista Unificat de Catalunya s'ha transformat en el gran partit únic del proletariat de Catalunya. Aquest fet veritablement històric ha influït de manera decisiva a l'endegament de la reraguarda catalana, a determinar la intervenció efectiva de Catalunya en la lluita comuna i promet per a l'immediat esdevenidor realitzacions magnífiques. És el fet més substancial que s'ha produït en la història del renaixement de Catalunya. (...)

El nostre proselitisme.

Se'ns acusa del delictes gravíssim, d'haver fet proselitisme! Confessem que n'hem fet. El nostre proselitisme és la lluita abnegada per la creació de l'Exèrcit Popular Regular únic de la República, quan altres el sabotejaven en nom d'un fals revolucionarisme a la reraguarda.

El nostre proselitisme són els comissaris i soldats del nostre partit ferits i morts al camp de batalla, als fronts d'Aragó, Madrid, d'Andalusia, camarades com Lina Odena, Beneyto, Torelló, Nanetti ⁽²⁾, Ales.

El nostre proselitisme és la lluita plena de sacrificis contra els incontrolats, lluita en la qual han caigut alguns dels millors militants del nostre partit, com el nostre estimat camarada Antoni Sesé ⁽³⁾, com el nostre volgut Roldán ⁽⁴⁾ i tants i tants d'altres abnegats coratjosos del nostre poble, militants actius del nostre partit.

El nostre proselitisme és l'exemple que han donat amb la seva vida i amb la seva mort els nostres militants, com la nostra Lina Odena, símbol de les heroiques dones catalanes ⁽⁵⁾.

El nostre proselitisme és haver iniciat la lluita contra els emboscats, netejant, en primer terme, casa nostra.

El nostre proselitisme és la lluita despietada contra els anomenats emigrats, els senyorets desertors, traïdors als seu poble, a la seva pàtria, predicant en aquesta qüestió també amb l'exemple amb l'expulsió del diputat Pla i Armengol.

El nostre proselitisme és la lluita contra els lladres dels diners públics, contra els elements de corrupció i de descomposició que de la guerra i de la revolució n'han fet un afer de gangsterisme.

⁽²⁾ **Nino Nanetti**, nom de guerra del jove comunista italià que fou comandant del Batalló Jaume Graells, format per les JSUC, que combaté al front de Madrid. Va morir al front del Nord el 1937. Nota de l'edició.

⁽³⁾ **Antoni Sesé i Artaso** (Broto, Osca, 1895 – Barcelona, 1937). Procedent del Partit Comunista de Catalunya, s'integrà al PSUC. Els primers dies de la guerra es va fer càrrec de la secretaria general de la UGT de Catalunya, que havia deixat vacant Josep del Barrio en marxar al front d'Aragó al capdavant de la columna Carles Marx o columna Del Barrio PSU-UGT. El 5 de maig de 1937, durant els fets de Maig, fou nomenat conseller sense cartera de la Generalitat de Catalunya pel president Lluís Companys. Però fou assassinat quan anava a prendre possessió del càrrec. Es parlà d'un atemptar o d'un accident produït per trets que caigueren sobre la comitiva a causa del tiroteig que s'esdevingué a la confluència dels carrers Llúria i Casp de Barcelona, davant del Sindicat de l'Espectacle de la CNT. Nota de l'edició.

⁽⁴⁾ **Roldán Cortada**, antic trentista, dirigent de la UGT, militant del PSUC i secretari del conseller de Treball i Obres Públiques Rafael Vidiella, fou assassinat el 25 d'abril a Molins de Llobregat, presumiblement, per incontrolats de la FAI. El seu enterrament es convertí en una gegantesca manifestació de dol. Estava casat amb Teresa Hernández, que serà secretaria de finances dins la primera estructura clandestina del PSUC, el nus neuràlgic de la qual era el barri de Gràcia. Fou detinguda el 1940, en la caiguda d'Alejandro Matos. Nota de l'edició.

⁽⁵⁾ **Lina Odena García** (Barcelona, 1911 – Granada, 1936) des de molt jove milità a les Joventuts Comunistes de Catalunya. Membre de la direcció de la JSU de Catalunya. L'alçament feixista la sorprengué preparant el Congrés d'Unificació de la Joventut a Almeria i amb les armes a la mà defengué la República. El 14 de setembre de 1936, prop de Granada, la jove socialista unificada Lina Odena se suïcidà disparant-se un tret amb la seva pistola quan estava a punt de ser capturada per l'enemic. Nota de l'edició.

El nostre proselitisme és la tasca realitzada pels nostres tres companys al Govern en benefici de la guerra i dels treballadors.

El nostre proselitisme és la meravellosa mobilització militar dels treballadors de Catalunya Pro Exèrcit Popular Regular, la mobilització dels 10.000 militants, el Pla de la Victòria, confeccionat juntament amb els companys de la UGT, esforç sistemàtic i articulat per alliberar Catalunya de la vergonya en què l'havien enfonsat els incontrolats i els agents feixistes del trosquisme.

El nostre proselitisme és la lluita per una indústria de guerra potent per la disciplina en la indústria, pels plans de producció, per la responsabilitat de direcció, per la creació dels Consells Generals d'Indústria i de la Caixa de Crèdit Industrial, per la incrementació del moviment cooperatiu, contra els especuladors i acaparadors contra l'impunisme i la irresponsabilitat, contra el burocratisme parasitari.

El nostre proselitisme és la lluita infatigable per l'organització dels obrers als sindicats, per la unificació sindical, per la consolidació del Front Popular Antifeixista, per la col·laboració íntima i cordial de Catalunya amb els altres pobles hispànics.

El nostre proselitisme és voler guanyar la guerra, costi el que costi i contra qui sigui, donant tot el que som i valem, posant-hi, sense reserves, cor i cervell.

I la nostra tasca proselitista, companys, ha estat tan maquiavèl·lica que ha guanyat la gran majoria de Catalunya; és tan contrària als interessos generals que hem arribat ja al període de plena realització de les nostres consignes.

Veritablement, els que durant un any s'han mossegat la llengua per no cometre el monstruós delictes proselitista, tenen raó de queixar-se. Mai no podran perdonar-nos que hàgim posat en evidència la seva covardia. Fariseus!

(...)

El Partit Únic del Proletariat Espanyol.

El partit considera de cabdal importància la formació del Partit Únic del Proletariat Espanyol, amb tanta perseverància i abnegació propugnat pel nostre gran Partit germà i acollit amb vehement desig de realització pel Comitè Nacional del Partit Socialista Obrer Espanyol. La formació del Partit Únic del

Proletariat Espanyol, precipitarà la victòria damunt del feixisme internacional, consolidarà les conquestes de la revolució i assegurarà la seva continuïtat en el període feixuc de la reconstrucció l'endemà de la victòria. Oferim el nostre exemple, l'exemple del PSU de C als companys d'Espanya, amb els resultats magnífics del seu treball, resultats que no s'haurien assolit sense la prèvia unificació. La formació del Partit Únic del Proletariat Espanyol serà un formidable pas endavant, en el procés d'unificació del proletariat mundial, unificació necessària per batre ràpidament i definitivament el feixisme internacional. El partit afirma que traïxen el proletariat els que per raons personals que res no pesen, quan està en joc la vida mateixa del proletariat i la independència del país, s'oposin, obstaculitzin i sabotegin la creació del Partit Únic del Proletariat Espanyol.

El partit, malgrat la seva juvenesa, ha educat dotzenes de milers d'homes en els fonaments més essencials del marxisme-leninisme. (...)

Els quadres són la columna vertebral del partit.

Nosaltres, però, com autèntic Partit bolxevic, no hem d'amagar-nos que tenim encara molt grosses debilitats, que cal superar sobre la marxa i el més ràpidament possible. El partit ha donat centenars i centenars de quadres responsables per al treball de la col·lectivitat, a l'Exèrcit, a la indústria, als organismes directius de l'Estat. El partit ha fet grans esforços per formar nous quadres, però, tot el que s'ha fet fins ara és insignificant davant les necessitats que ens plantegen la guerra i la revolució. Funciona ja l'Escola Central de Quadres, i cal que el partit li atorgui la màxima atenció. El problema dels quadres és fonamental i per al partit és un problema de progressiva envergadura a mesura que va prenent sobre ell mateix, a conseqüència de l'augment ininterromput de la seva força numèrica i del seu prestigi entre les àmplies masses obreres i pageses, major responsabilitat. El partit no ha d'oblidar que els quadres són la seva columna vertebral i que una bona i sistemàtica política de quadres consolidarà la seva hegemonia en la vida del nostre país.

Després del ple ampliat del Comitè Central, ha augmentat el nombre de dones militants del partit. Però hem de reconèixer que el nostre treball, per diverses raons, ha estat deficient. Tenim poques dones en relació al nombre total de

militants. Tenim sobretot poques dones que treballin a les indústries fonamentals del país. L'exemple de la indústria Fabril i Tèxtil és aclaparador. Cal que el partit revisi el seu treball i és llanci resoltament a una acció de masses. Cal, especialment que els nostres militants com a veritables bolxevics, s'emancipin del prejudici sexual que elimina la dona de les preocupacions, de les activitats fonamentals de la nostra lluita, de la nostra vida individual i col·lectiva. Per les exigències de la guerra i de la revolució la dona elevarà constantment la seva personalitat humana. I el partit ha de comprendre que de persistir la feblesa en el treball femení, les conseqüències per la pròpia guerra i per la solidesa i continuïtat de les conquestes revolucionàries podrien ésser més greus.

El partit no ha prestat l'atenció que mereix a l'organització i a l'educació de la joventut. Tenim en les JJSS i fora d'elles excel·lents camarades magnífics organitzadors heroics comandants i comissaris tals com els nostres companys Colomer, Montagut, Sunyer, Penyarrocha, Tomàs, Teresa Pàmies, Vilella, però, en general, malgrat que l'enorme majoria de les joventuts estan enquadrades en les dues centrals sindicals, a la Unió de Rabassaires, a la Federació d'Estudiants, no ocupen encara els llocs que els corresponen en vida política, econòmica i militar del país. Bona part de responsabilitat per aquest fet injust i perjudicial als interessos de la guerra i de la revolució, és del partit, car ja sabem per experiència que quan el partit es proposa fermament realitzar una consigna, ho aconsegueix. Hem de revisar el nostre treball prop de la Joventut i provocar per la nostra acció, un canvi total de la situació.

(...)

El PSU és un partit monolític, bolxevic.

En el primer any de la seva existència el partit s'ha consolidat ideològicament, s'ha enfortit la seva unitat interior, s'ha transformat en un partit gairebé monolític, bolxevic. No som encara, no hem arribat. Han desaparegut els vestigis dels quatre partits que feren la unificació i les desenes de milers de vells i nous militants del nostre partit s'han agrupat sobre la base d'un programa clar, diàfan en torn del Comitè Central dirigent màxim del partit. La unitat a part de la justesa de la seva línia política ha estat sempre la força més important del nostre partit. Per la unitat hem arribat on som. La unitat va ésser la força

dinàmica del partit en néixer, i el nostre partit s'ha fet gran i fort en enfortir la seva unitat. La seva cohesió interior, la seva col·laboració i estreta compenetració cada dia més completa, amb el Partit Comunista d'Espanya. Per tant, el reforçament de la unitat, la consolidació dels seus resultats i l'eliminació completa dels vestigis del passat que puguin encara sobreviure a alguna comarca o organització local, ha d'ésser una de les tasques més importants i més immediates del nostre partit. El partit és sòlid i, en tot cas, sabrà liquidar de manera bolxevic qualsevol maniobra esperonada, des de fora de Catalunya contra la seva indestructible unitat, car l'escissionista, el fraccionista, és un traïdor!

El Partit Socialista Unificat de Catalunya, fill de la unitat, saluda al gran Partit Comunista d'Espanya, el seu Comitè Central i els seus dirigents, els nostres camarades, Josep Díaz i la «Pasionaria», forjadors de la unitat del poble antifeixista, forjadors del Front Popular, de la unitat sindical, de la unitat política del proletariat espanyol, del Partit Unificat Marxista-leninista. El PSU de C saluda, des de la tribuna de la seva Primera Conferència Nacional la Internacional Comunista i el seu timoner, el nostre gran camarada Dimitroff sota la bandera de la qual hem donat i guanyat batalles històriques. Sota la bandera de la Internacional Comunista, sota la bandera de Lenin i Stalin guanyarem definitivament el feixisme internacional i assegurarem la victòria de la revolució popular.

(Gran ovació i visques a l'URSS, al PSU, al nostre Secretari General, que duraren llarga estona. Després tots els assistents, dempeus i amb el puny enlaire, entonen «La Internacional».)